

RĂSPUNDEREA AGRESORULUI FAMILIAL PENTRU ACTELE DE VIOLENȚĂ CONTRAVENȚIONALE

RESPONSIBILITY OF THE FAMILY AGGRESSOR FOR CONTRAVENTIONAL ACTS OF VIOLENCE

GHÉRASIMENCO Violeta,
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0000-0003-3972-325X
e-mail: gherasimenco.violeta79@mail.ru

Summary

Domestic violence is a universal phenomenon that does not choose society, individuals.

At the opposite pole of harmonious relations between members of a family, where human rights and freedoms should exist, is domestic violence.

Domestic violence against women differs from other forms of violence because both the perpetrator and the victim are members of the same family. The aggressor consolidates his power by dominating and discriminating against the victim. The problem is that the aggressor is a family member, which shows an obvious asymmetry between the proportions of acts of violence committed against women (in most cases). Therefore, the family aggressor should be held criminally liable for acts of domestic violence from a younger age, and the penalty should be much more severe than in the case of a simple misdemeanor.

Key-words: *domestic violence, acts of violence, domestic abuser, the subject of the misdemeanor domestic violence, violence against women, contraventional sanction, contraventional liability.*

Violența în familie este un fenomen universal care nu alege societatea, indivizii. Violența în familie este recunoscută drept o problemă comună și complexă: comună, deoarece în toate statele europene sunt amenințate încontinuu relațiile dintre oameni, iar complexă datorită modului în care aceasta afectează convingerea membrilor de familie.

Violența în familie este un fenomen profund, ce presupune un conflict familial și interfamilial, care aduce atingere valorilor familiale. În plus, acesta patrunde în esența de a ne arăta cât de departe suntem la capitolul ”respectarea drepturilor omului și femeilor”.

Pentru a asigura exercitarea pe deplin a drepturilor omului, cât și pentru a întreprinde măsuri în această direcție trebuie să punem mai mult accent pe responsabilitatea tuturor actorilor conectați social la această problemă și capabili de a acționa. Iar, responsabilitatea ar însemna asumarea răspunderii față de rezultatele acțiunii sociale a omului, reprezentând deci un act de angajare a individului în procesul integrării sociale.

Istoria a demonstrat că viața în comunitate este posibilă numai cu respectarea normelor și a limitelor stabilite în comportamentele oamenilor, respectare impusă în contextul adoptării unor sisteme de sancțiuni adaptate nivelului de dezvoltare și necesităților societății, precum și gradului de pericol social și circumstanțelor faptelor săvârșite. [1, p.6] Un astfel de model de comportament amenințător și abuziv care are o incidență foarte ridicată asupra femeilor și a copiilor, comparativ cu alte categorii de victime, un fenomen social periculos este violența în

familie. Inițial, stiluri de violență tradiționale au fost considerate ca normale în societate, deoarece erau folosite pentru a rezolva conflictele în case, pentru a forma un comportament la copii. În prezent, nici o formă și în nicio împrejurare tradiția, obiceiul sau onoarea nu pot fi considerate drept justificare pentru nici-un tip de acte de violență. În acest sens un instrument internațional adoptat în domeniul protecției drepturilor și libertăților fundamentale îl constituie Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul, 11.05.2011), care în art.3 definește violența domestică (în familie) ca fiind toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care survin în familie sau în unitatea domestică sau între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima. [2]

Violența este considerată a fi o formă de exercitare a puterii care facilitează dominare, opresiune sau supremația cărora reprezintă și o poziție de supunere a celui care suferă. Astfel, violența prezintă în sine actul incontestabil extern, brutal și dureros. Iar, *actele de violență* reprezintă un model de comportament organizat în jurul unei valori sau utilizarea puterii de către o persoană asupra alteia.

Fiind considerată o problemă istorică de amenințare a sănătății societății, violența în familie apare dintr-o combinație de elemente cum ar fi: familia, violența sau actele de violență și agresorul familial.

Violența în familie este o problemă a întregii lumi, prin amploarea în care se manifestă și evoluează. Luând în considerație faptul că violența în familie ca orice fenomen social negativ creează o stare de pericol, atunci când și agresorul începe să devină un serios motiv de amenințare pentru membrii familiei sale, legea este cea care trebuie să intervină. Urmând exemplul altor țări care au înregistrat progrese în domeniul violenței în familie, dar și drept răspuns al angajamentelor internaționale asumate de Republica Moldova pentru prevenirea și eradicarea fenomenului violenței în familie, marcăm adoptarea Legii nr. 45 din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, care totodată stabilește alături de alte reglementări și răspunderea agresorului pentru comiterea actelor abuzive de violență în familie.

Prin definiția legală stabilită la art. 3, violența în familie reprezintă acțiunea sau inacțiunea manifestată, fizic sau verbal, de către un membru din familie împotriva unui alt membru al aceleiași familii. [3] Din această perspectivă, actul vătămător, fizic ori emoțional, are loc între membrii unei familii, în care soții devin violenți și au rolul de autorul violenței și victima violenței. Aceste situații pe care le poate observa oricine, conduce către o devianță socială, care nu reușește să corecteze cauzele fenomenului de violență domestică, iar efectele fiind cutremurătoare. În scopul prevenirii și combaterii acestui fenomen, statul recunoaște violența drept o problemă socială și intervine prin cea mai tipică măsură și anume justiția penală, care stabilește încălcări ale legii în vigoare, dar și sancțiuni persoanelor care săvârșesc acte de violență împotriva membrilor de familie. Însă, aceste prevederi diferă de la stat la stat, de la o legislație la alta. În acest sens, legiuitorul a acordat o importanță deosebită incriminării actelor de violență în familie în norme juridice diferite. Drept urmare a comiterii acestor fărâdelegi, în funcție de gravitatea faptelor, gravitatea vătămării integrității corporale, subiectul de drept este pasibil de răspunderea juridică, fie penală, fie contravențională.

Prin Legea nr.167 din 09.07.2010 violența în familie a fost recunoscută o componentă distinctă *infracțiunea* prevăzută la art. 201¹ Codul Penal al Republicii Moldova „Violența în familie” [4], iar prin Legea nr.196 din 28.07.2016 a fost completat cu articolul 78¹ Codul Contravențional al Republicii Moldova *contravenția* „Violența în familie”. [5]

Art. 201¹ din Codul Penal explică violența în familie drept acțiunea sau inacțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin: a) maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății; b) izolare, intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei; c) privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară, neglijare, dacă au provocat victimei vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății”... [6]

În ceea ce privește contravenția de *violență în familie*, ea reprezintă *maltratarea sau alte acțiuni violente, comise de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, care au provocat vătămare neînsemnată a integrității corporale*. [7]

După cum observăm din definițiile date de către legiuitor, actele de violență în familie implică raportul a două persoane, care ar trebui să fie responsabile de comportamentul său, însă de cele mai multe ori, agresorul nu recunoaște propria sa vină, refuzând să își asume responsabilitatea pentru faptelor sale, care generează componenta răspunderii juridice.

Fiind în prezența reglementărilor multidisciplinare se poate crea impresia că acestea dețin un potențial eficace de prevenire și combatere a fenomenului violenței domestice, dar realitățile ne arată o creștere a proporțiilor acestui fenomen. În ceea ce privește Republica Moldova, potrivit datelor publicate de Inspectoratul General al Poliției, pe parcursul anului 2023 s-au înregistrat 15224 informații/adresări referitoare la comportamentul și relațiile defectuase în cadrul familie față de 15526 (2022), date care sunt în descreștere. Dacă să ne referim nemijlocit la calificarea actelor de violență în familie, atunci 880/852 cazuri au întrunit elementele constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art. 201¹ Cod penal și 1719/1619 cazuri au întrunit elementele constitutive ale componenței de contravenție prevăzute de art. 78¹ Cod contravențional. După cum observăm, din datele înregistrate în perioada anului 2023 și 2022, atât în cazul infracțiunilor, cât și în cazul contravențiilor de violență în familie, numărul este în creștere[8]. Prin urmare, în perioada anului 2022, din numărul total de sesizări (852) au fost adoptate soluții cu caracter punitiv în circa 16% din cazuri. Astfel, statul prin structurile sale, nu doar constată dar și ia măsuri de sancționare împotriva acestor agresori violenți.

Atunci când vorbim de violență în familie, în sensul Legii Republicii Moldova cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, *agresor* este persoana care comite acte de violență în familie, în concubinaj [9], ceea ce presupune că în calitate de victimă și agresor poate fi orice persoană. Prin urmare, violența în familie implică toți membrii familiei care locuiesc sub același acoperiș (persoane vârstnice, persoane cu diverse grade de handicap, minori etc.), considerând că el are dreptul să controleze acțiunile, gândirea și comportamentele acestora, deși la bază ar trebui să fie egalitatea. Astfel, violența în familie este o încălcare gravă nu numai a drepturilor omului și o consecință a inegalității de gen.

În această ordine de idei, o altă definiție proclamă că în interiorul familiei, violența era considerată drept un comportament legitim al soțului sau al tatălui și tolerat de membrii de familie și întreaga societate. Deci, acest fenomen predomină mult timp în societatea noastră, deoarece încă persistă acele relații inegale de putere, adică violența care de fapt reprezintă niște comportamente agresive din partea bărbaților orientată împotriva femeilor. Prin urmare, violența în familie este un fenomen grav, o problemă comunitară, socială și de sănătate publică ce afectează în principal femeile (95% din totalul victimelor violenței în familie sunt femei). De aceea, ea trebuie să înglobeze toate actele de violență, nu numai pe cele serioase și continue sau violența fizică care cauzează vătămări serioase. Fiind un fenomen cu impact extrem de

disproporționat asupra femeilor din întreaga lume, este recunoscut ca o încălcare a drepturilor omului. Iar, numărul mare de femei, care sunt victime ale violenței domestice subliniază necesitatea protejării acestora de abuzul din partea partenerului și tragerea la răspundere penală sau contravențională a agresorilor, dat fiind faptul că, principala formă de violență este cea fizică, care provoacă pagube directe celui care o suferă.

Astăzi avem o mulțime de norme internaționale și naționale care privesc atât aspectele violenței în familie, cât și cea împotriva femeii. Declarația Națiunilor Unite privind violența împotriva femeilor, adoptată prin Rezoluția nr. 48/104 din 20.12.1993, definește violența împotriva femeii drept „orice act de violență bazat pe deosebirea de sex din care rezultă sau este posibil să rezulte pentru femei traumatisme sau suferințe fizice, sexuale sau psihologice, inclusiv amenințările cu astfel de acte, constrângerea sau lipsirea arbitrară de libertate, săvârșită fie în viața publică, fie în viața privată”[10]. La fel și Convenția de la Istanbul (2011) incriminează diferite forme de violență împotriva femeilor (inclusiv violența domestică), iar art.3 definește *violența de gen împotriva femeilor*, drept violența care este direcționată împotriva unei femei pentru că ea este o femeie sau care afectează femeile în mod disproporționat. Totodată, Convenția prevede și standarde pentru prevenirea violenței în bază de gen, protejarea victimelor violenței, și pedeapsa agresorilor. Iar, sintagma de *gen* reprezintă roluri, comportamente, activități și atribute construite social pe care o societate dată le consideră adecvate pentru femei și bărbați. Prin prisma acestor specificări, în afară de faptul, că de cele mai multe ori atenția este îndreptată pe protecția victimei, este foarte important că problema agresorului nu este ignorată. [11]

Violența domestică a fost definită și ca o formă de violență împotriva femeilor întrucât afectează femeile în mod disproporționat. Aceasta survine în familie sau în unitatea domestică, indiferent de legăturile de familie biologice sau juridice, fie între parteneri intimi, fie între alți membri de familie, inclusiv între părinți și copii. Femeile sunt reprezentate în mod disproporționat ca victime ale ambelor forme de violență din cauza modelelor subiacente de constrângere, putere și/sau control. [12]

În general, se poate concluziona că aceste reglementări internaționale au contribuit semnificativ la identificarea sistemică a agresorului familial. De asemenea, observăm că atât în doctrina cât și în legislația de drept internațional sunt conturate și alte noțiuni, precum violența împotriva femeilor, violența în bază de gen, violență de gen împotriva femeilor și violența partenerului intim. Iar, toate actele de violență se rezumă la o conduită ilicită, care constă într-o acțiune sau inacțiune contrară prevederilor normelor juridice, săvârșite de o persoană care are capacitatea de a răspunde pentru faptele sale, adică încălcarea prevederilor normelor juridice a trage răspunderea juridică a persoanei vinovate. [13, p.64]

Și dacă mai sus am făcut referire la calitatea agresorului în cazurile de violență în familie, în special în cazul violenței fizice care cauzează vătămări nu atât de serioase, atunci în acest sens ne raportăm la subiectul răspunderii contravenționale pentru fapta de violență în familie care, potrivit art.16 alin.(1) din Codul contravențional, survine în privința persoanei fizice responsabile care, în momentul săvârșirii contravenției, are vârsta de 18 ani împlinită. [14] Deci, un element necesar, indispensabil pentru existența componentei de contravenție e responsabilitatea, care de fapt este într-o strânsă legătură cu răspunderea și vârsta, ce o caracterizează din anumite privințe. Totuși, aici ar trebui să precizăm opinia unor cercetători care menționează despre caracterul raporturilor ce se stabilesc între membrii familiei, iar Codul familiei la art. 14 alin. (2) prevede reducerea vârstei matrimoniale cu doi ani, respectiv fiind

vârsta de 16 ani, aceasta presupune că persoana obține capacitatea deplină de exercițiu. Astfel, subiect al violenței în familie ar trebui să fie persoana fizică responsabilă care la săvârșirea contravenției a împlinit vârsta de 16 ani. [15]

Totuși, atunci când ne referim la subiectul violenței în familie trebuie să atragem atenția că, violența în familie este generată de membru de familie, un agresor cunoscut familiei și care are calitate specială în raport cu victima și este membru al familiei acesteia. Deci, sub aspectul dreptului contravențional, acest agresor are calitatea de *subiect al contravenției de violență în familie*.

În acest sens, art. 2 al Legii cu privire la prevenire și combaterea violenței în familie stabilește că *agresor* este persoană care comite acte de violență în familie, în concubinaj, iar *membri de familie* pot fi:

- în condiția de conlocuire: persoanele aflate în căsătorie, în divorț, sub tutelă și curatelă, în privința cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară, rudele, afinii lor, soții rudelor, persoanele aflate în relații asemănătoare celor dintre soți (concubinaj) sau dintre părinți și copii;
- în condiția de locuire separată: persoanele aflate în căsătorie, în divorț, rudele, afinii lor, copiii adoptivi, persoanele aflate sub curatelă, în privința cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară, persoanele care se află ori s-au aflat în relații asemănătoare celor dintre soți (concubinaj). [16]

Prin urmare, în calitate de agresor al faptelor de violență în familie poate fi: unul din soți, fostul soț (8 cauze contravenționale agresorul este unul din soți, în 5 cauze – fostul soț [17, p.59]), concubinii/foștii concubini, alți membri ai familiei (părinți, feciori, ginerele), dar de cele mai multe ori agresorul este soțul sau feciorul care agresează pe mama(4 cazuri – părintele, în 2 cazuri – feciorul, într-un caz – ginerele și 1 caz – fratele victimei) [18, p.60]. Totodată, studiile care au fost realizate în acest domeniu au arătat că din 25 de cauze contravenționale, în 23 de cauze agresorii sunt de genul masculin și în 2 cazuri sunt de genul feminin. [19]

În cele din urmă, admitem că forma de inegalitate bazată pe gen generează la rândul său fenomenul violenței în bază de gen. În întreaga lume, această sintagmă adesea este percepută ca „violență împotriva femeilor”, deoarece violența în bază de gen are aproape întotdeauna un impact negativ mai mare asupra femeilor și fetelor. În aceeași ordine de idei, alienăm și conceptul „sindromul femeii bătute”, propus în 1962 de Kempe care-l definește drept „vătămare deliberată produsă de partener și demonstrabilă clinic”. [20, p. 14]

De altfel, în baza unui studiu realizat în anul 2005 agresori în cazurile de violență față de femei sunt soții (69%) și mai puțin tații/tații vitregi (14%, dar și mamele/mamele vitrege (7%) , însă nu sunt excluse cazurile când și femeile din familie (mama sau soacra) manifestă acțiuni violente față de femei sau bărbați.

Dacă e să prezentăm studii de dată recentă în privința caracteristicilor agresorilor familiari care au fost condamnați pentru infracțiunea de violență în familie pentru perioada anului 2022/2021, atunci acestea sunt următoarele: bărbați - 191/195, femei – 19/29, copii – 1/0. [21, p.48] La fel, în baza datelor prezentate pentru perioada anilor 2022/2023 de către Inspectoratul General de Poliție contravenienți sunt: bărbați - 1650/1557, femei – 69/61, copii – 0/1; victime: bărbați - 85/69, femei – 1568/1424, copii – 14/15, femei cu copii- 52/111. [22]

În cele din urmă, observăm că și bărbații pot deveni victime ale violenței în familie, fiind agresați de către parteneri sau copii. În acest sens, femeile agresează membrii familiei cu

mult mai rar, iar atentatele, violențele intrafamiliale au un caracter heterosexual, deoarece în majoritatea cazurilor sunt îndreptate împotriva soțului, fostului soț (concubinului).

În baza acestei asimetrii evidente între proporțiile agresiunilor între femei și bărbați, fără îndoială și bărbații sunt ținte ale violenței, dar încă mai este un subiect marginalizat. Statisticile arată că, „sindromul bărbatului bătut” este mult mai rar întâlnit, frecvența căruia este de 1-5% din cazuri. [23] Pe de altă parte, violența femeilor diferă de cea a bărbaților, deoarece acțiunile lor vin doar ca reacție la comportamentul agresorului și sunt îndreptate mai mult pentru apărarea de sine și a copiilor de soții agresori. Mai mult, bărbații-victime ale violenței din partea femeii, încă nu beneficiază de o atenție care să mobilizeze statele la nivel internațional pentru a veni în întâmpinarea problemelor acestuia, deci există, dar într-un număr mult redus față de violența asupra femeii și copilului. Cu atât mai mult că, puțini bărbați abuzați de către soțiile lor, vor recunoaște acest lucru.

În vederea confirmării celor relatate mai sus, datele statistice privind violența în familie pentru anii 2020/2021/2022 relevă următoarele:

- în cazul infracțiunilor, victime au devenit: 766/509/656 femei, 86/35 bărbați, 34/12 copii, iar agresorii fiind 786/716 bărbați, 111/60 femei;
- în cazul contravențiilor, victime au devenit: 1411/1444/1353 femei, 64/82 bărbați, 33/43 copii, iar agresori fiind 1503/1589 bărbați, 70/69 femei, 1/5 minor. [24]

Prin urmare, dacă să ne referim la aspectul contravențional al fenomenului violență în familie prin prisma gender, pe parcursul a șase luni ale anului 2022, victime au devenit 659 femei, 6 copii, 27 bărbați, iar agresori fiind 768 bărbați și 22 femei. [25] Aceste rezultate atestă o tendință de creștere a numărului de agresori-bărbați raportat la cazurile de contravenție sau infracțiune privind violența în familie. Prin urmare, această situație poate fi explicată prin decriminalizarea de facto a unor forme de violență în familie, determinată de completarea Codului contravențional cu art. 78¹.

Totuși, în societatea actuală problema violenței în familie este încă direct asociată cu distribuirea inegală a puterii între femei și bărbați. Astfel, violența în familie a obținut o altă dimensiune și anume cea de discriminare. Această precizare face să înțelegem importanța violenței de gen, deoarece reprezintă o încălcare amplă și cu aspecte multiple a drepturilor fundamentale ale omului.

Amploarea fenomenului violenței în familie la care sunt supuse femeile, impune o atenție specială în întreaga Uniune Europeană și necesită diferite acțiuni. În acest sens, menționăm rolul Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate a Organizației Națiunilor Unite care solicită tuturor actorilor să protejeze drepturile femeilor, să prevină violența asupra femeilor și fetelor etc.

În cele ce urmează, vom prezenta definițiile pentru fiecare formă particulară de violență enunțată în scopul de a identifica autorul actelor de violență.

Prin urmare, *violența împotriva femeilor* include toate actele de violență pe motive de gen, care cauzează sau poate cauza deteriorarea fizică, sexuală, psihologică sau orice tip de suferință prin amenințări, constrângere sau arestări arbitrare de libertate. Actele de violență comise în cadrul familiei afectează prioritar femeia, sunt un rezultat al inegalității de gen care sunt acceptate socialmente și din păcate rămân pe larg nesoluționate.

Deci, realitatea confirmă încă o dată faptul că, cercetarea subiectului violenței în familie are o importanță deosebită, deoarece rolurile tradiționale de gen mai persistă în orice societate, iar efectele sunt devastatoare asupra femeii din partea agresorului bărbat. Iar, faptul

că femeile agrează membrii familiei sunt mult mai rare, agresivitatea fiind doar un răspuns subit.

Având în vedere, că violența dintre cei doi parteneri de viață nu este acceptată și nu trebuie tolerată, dar și a caracterului pronunțat gender pe care îl reprezintă violenței în familie, este necesar accentuarea echilibrului instituțional a relațiilor dintre bărbați și femei, deoarece legiuitorul a lăsat loc pentru interpretare. Cu atât mai mult că, legiuitorul nu diferențiază răspunderea prin norme distincte a violenței în familie săvârșită față de anumite categorii de persoane, cum ar fi violența domestică comisă în raport cu persoane de gen feminin versus violența domestică comisă în raport cu persoane de gen masculin. De aceea, consider a fi oportun calificarea distinctă în cadrul normelor juridice contravenționale a actelor de violență împotriva femeii de către agresorul-bărbat, partener intim.

Încă o dată în plus observăm abordarea inegalității de gen și violenței în familie. Cu toate acestea, nu trebuie generalizată problema, în sensul în care subiectul contravenției violenței în familie poate fi doar bărbatul, având în vedere că numărul femeilor agresate în familie este mult mai mare decât numărul bărbaților agresati și atenția tuturor e îndreptată pe femeie. Mai mult ca atât, și instrumentele în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie dau prioritate protecției juridice a femeilor victime a violenței în familie, datorită revoluției instituționale și legislative. Acestea fac referire și mai mult la gravitatea problemei ce afectează întreaga lume.

Prin urmare, acest comportament ilegal al agresorului prevăzut de legea contravențională generează obligația de a suporta consecințele nefavorabile din partea statului. Astfel, raportul de constrângere, generat ca urmare a comiterii contravenției între stat și contravenient, raport complex, al cărui conținut îl formează dreptul statului de a aplica persoanei vinovate sancțiunea prevăzută de lege pentru contravenția comisă și de a o constrânge să o execute corelativ cu obligația contravenientului de a suporta aplicarea și executarea sancțiunii contravenționale, în vederea restabilirii ordinii de drept și restaurării autorității legii reprezintă răspunderea contravențională. [26, p.27] Sau în opinia altor autori, răspundere contravențională se înțelege acea formă de răspundere juridică, care constă în obligația contravenientului de a suporta sancțiunea, întrucât răspunderea contravențională nu poate fi concepută decât în cadrul unui raport juridic, în care se stabilește fapta ilicită, vinovăția făptuitorului și sancțiunea corespunzătoare. [27, p. 270]

Conform art. 32 Codului Contravențional, prin sancțiune contravențională se înțelege o măsură de constrângere sau de reeducare aplicată contravenientului în scopul corectării comportamentului acestuia și al prevenirii de săvârșire a unor noi contravenții atât de către contravenientul însuși, cât și de către alte persoane. [28]

Astfel, sancțiunea care poate fi aplicată agresorului pentru actele de violență în familie, Codul Contravențional stabilește munca neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore sau arest contravențional de la 7 la 15 zile. [29]

Conform datelor prezentate de către Inspectoratul General de Poliție, pentru actele de violență în familie prevăzute de art. 78¹ Codul Contravențional au fost aplicate următoarele sancțiuni: arest contravențional – 39 de persoane; muncă neremunerată – 1136 de persoane; amendă – 58 de persoane. [30, p.50]

Cu atât mai mult, în urma condamnării în repetate rânduri de Curtea Europeană Drepturilor Omului a cazurilor ce țin de violența în familie, au fost identificate cazuri de tragere la răspundere contravențională pentru fapte de violență în familie aceluiași agresor familial în

repetate rânduri i-au fost aplicată aceeași sancțiune. Acest fapt denotă că sancțiunile aplicate nu au fost suficiente și descurajante, încât să împiedice agresorul să comită ulterior acte de violență. [31, p.686]

Prin urmare, actele calificate drept violență în familie prezintă un pericol destul de mare, iar sancțiunile care sunt aplicate agresorului familial sunt ușoare și nu corespund pericolului real al violenței în familie, iar astfel de disonanțe ne determină spre stabilirea unor sancțiuni mai grave.

Acest fapt face dificilă nu numai abordarea acestui subiect, în general, dar acceptarea unei responsabilități din partea agresorului familial în unele cazuri.

După cum am observant, violența față de femei în familie din partea soțului/partenerului este pe larg răspândită și care de fapt se află la baza inegalității de gen, iar amploarea violenței împotriva femeilor nu este reflectă doar de datele statistice, acestea încă o dată ne atenționează că această problemă nu mai poate fi amânată. Mai mult ca atât nici legiuitorul nu diferențiază răspunderea (prin norme distincte) a violenței în familie săvârșită față de anumite categorii de persoane (ex. violența domestică comisă în raport cu persoane de gen feminin versus violența domestică comisă în raport cu persoane de gen masculin). Violența împotriva femeilor cuprinde o serie de atacuri asupra unui subiect pasiv feminin, care este obiectul de abuz și a cărui făptuitor se caracterizează prin apartenența la sexul opus. Prin urmare, este necesar să se sublinieze că nu orice fel de exercițiu de violență împotriva femeilor este violența bazată pe gen, ci numai ceea ce se face împotriva unei persoane pe apartenența la sexul feminin.

Obiectivul principal al violenței în bază de gen nu este prejudiciul, dar controlul și subjugarea femeilor de către agresorul bărbat. Acest control individual se realizează pentru a izola femeia de sursele de sprijin extern, în principal, de familie, prieteni, și medii, cu dublul obiectiv de creștere a controlului și de a obține impunitate pentru violența care se exercită.

Concluzie Violența interpersonală familială de gen necesită o amplă înțelegere și abordare, concentrându-se pe un singur tip de subiect, agresorul familial. Iar, studiul a fost abordat pentru a înțelege cine poate fi subiectul contravenției în cazurile de violență în familie.

În contextul dat, concluzionăm că subiectul contravenției de violență în familie, poate conține în afară de trăsăturile generale (cum ar fi vârsta și responsabilitatea) și anumite trăsături speciale: calitatea de membru al familiei și cea de gen. În această ordine de idei și sancțiunea care urmează a fi aplicată agresorului familial pentru actele de violență în familie, ar trebui să fie modificată prin înnăsprire și anume cea ce privește majorarea limitei arestului contravențional, care ar avea drept scop protejarea raporturilor familiale. Prin urmare, și răspunderea agresorului familial pentru actele de violență în familie ar trebui să survină mai devreme, cum ar fi de la vârsta de 16 ani, ținând cont de vârsta de la care pot încheia căsătoria. În consecință, putem menționa că particularitățile privind subiectul contravenției de violență în familie este foarte delicat pentru palierul juridic care merită cercetat permanent.

Referințe

1. Gatej M. *Violența în familie*. București: Orizonturi, 2021. Pag. 6. ISBN: 978-973-736-426-5.

2. Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11.05.2011, art. 3. [accesat: 11.05.2024]. Disponibil: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ron.pdf
3. Legea Republicii Moldova nr. 45 din 01.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. În: Monitorul Oficial nr. 55-56 din 18.09.2008.
4. Legea Republicii Moldova nr.167 din 09.07.2010 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. În: Monitorul Oficial nr.155-158 din 03.09.2010, art. III, pnct. 6.
5. Legea Republicii Moldova nr.196 din 28.07.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. În: Monitorul Oficial nr.306-313 din 16.09.2016, art. IX, pct. 5.
6. Codul Penal al Republicii Moldova Nr. 985 din 18.04.2002, Publicat la 14.04.2009 în Monitorul Oficial Nr. 72-74 art. 195.
7. Codul Contravențional al Republicii Moldova, nr.218 din 24.10.2008. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 3-6 din 16.01.2009.
8. Notă informativă privind fenomenul violenței în familie anul 2023. [accesat: 15.05.2024]. Disponibil: https://igp.gov.md/sites/default/files/nota_informativa_privind_fenomenul_violentei_in_familie_12_luni_2023.pdf
9. Legea Republicii Moldova nr.45 din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.55-56, art. 3.
10. Declarația Națiunilor Unite privind violența împotriva femeilor, adoptată prin Rezoluția nr. 48/104 din 20.12.1993. [accesat: 10.05.2024]. Disponibil: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women>
11. Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. [accesat: 20.04.2022]. Disponibil: <https://rm.coe.int/168046253e>
12. Propunere de directivă privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, COM 2022,105, final, Strasbourg 08.03.2022. [accesat: 20.04.2022]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0105&from=ES>
13. Brașoveanu F. *Considerații generale privind prevenirea și combaterea violenței domestice. Reglementări internaționale și interne*. Conferința științifică internațională „Prevenirea și combaterea violenței în familie”, Chișinău, 2022. Pag. 64. CZU: 343.54:343.85:340.134(498+100). [accesat: 12.04.2024]. Disponibil: <https://zenodo.org/records/8214696>
14. Codul Contravențional al Republicii Moldova, nr. 218 din 24.10.2008. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 3-6 din 16.01.2009.7, art.16 alin.(1).
15. Ionașcu V. Analiza juridică a contravenției de violență în familie. În: Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, p. 92. CZU: 343.55. [accesat: 15.05.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/88-93_10.pdf
16. Legea Republicii Moldova nr. 45 din 01.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. În: Monitorul Oficial nr. 55-56 din 18.09.2008.

17. Perevoznic Iu. *Monitorizarea proceselor de judecată pe cauze de violență în familie, violență sexuală și trafic de ființe umane*. p. 59. [accesat: 24.04.2024]. Disponibil: https://cdf.md/wp-content/uploads/2021/11/CDF_Monitorizare_web_RO.pdf
18. Perevoznic Iu. *Monitorizarea proceselor de judecată pe cauze de violență în familie, violență sexuală și trafic de ființe umane*. p. 60. [accesat 24.04.2024]. Disponibil: https://cdf.md/wp-content/uploads/2021/11/CDF_Monitorizare_web_RO.pdf
19. Livădaru N. *Violența în familie ca fenomen social. Delimitarea acțiunilor de violență domestică, sub aspect penal sau conflict, agresivitate și abuz, sub aspect psihologic. În: Revista Procuraturii Republicii Moldova, nr. 4/219, p. 77-83. Chișinău: Sinectica-Com SRL, 2019. ISSN 2587-3601/ ISSN 2587-361X.* [accesat:15.04.2024]. Disponibil: http://procuratura.md/file/2019_4_Revista_Proc_notPRESS.pdf
20. Turliuc M. N., Karner A., Danila O. *Violența în familie. Teorii, particularități și intervenții specifice*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2009. ISBN: 978-973-703-436-6.
21. Raport de evaluare a Strategiei Naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie pentru anii 2018-2023. CDF, Chișinău, 2022. [accesat: 10.04.2024]. Disponibil: https://lastrada.md/pic/uploaded/Raportul_de_evaluare_a_Strategiei_2018-2023.pdf. pag. 4
22. Notă informativă privind fenomenul violenței în familie anul 2023. [accesat: 15.05.2024]. Disponibil: https://igp.gov.md/sites/default/files/nota_informativa_privind_fenomenul_violentei_in_familie_12_luni_2023.pdf
23. Livădaru N. *Violența în familie ca fenomen social. Delimitarea acțiunilor de violență domestică, sub aspect penal sau conflict, agresivitate și abuz, sub aspect psihologic. În: Revista Procuraturii Republicii Moldova, nr. 4/219, p. 77-83. Chișinău: Sinectica-Com SRL, 2019. ISSN 2587-3601/ ISSN 2587-361X.* [accesat: 15.04.2024]. Disponibil: http://procuratura.md/file/2019_4_Revista_Proc_notPRESS.pdf
24. Notă informative privind starea infracționalității ce atentează la viața și sănătatea persoanei și celor comise în sfera relațiilor familiale pe parcursul a VI luni ale anului 2022. Inspectoratul Național de Securitate publică. [accesat: 27.04.2024] Disponibil: https://politia.md/sites/default/files/privind_starea_infractionalitatii_ce_atenteaza_la_viaata_si_sanatatea_persoanei_si_celor_comise_in_sfera_relatiilor_familiale_pe_parcursul_a_ixii_luni_ale_anului_2021.pdf
25. Notă informativă privind starea infracționalității ce atentează la viața și sănătatea persoanei și celor comise în sfera relațiilor familiale pe parcursul a VI luni ale anului 2022. Inspectoratul Național de Securitate publică. [accesat: 27.04.2024] Disponibil: https://politia.md/sites/default/files/privind_starea_infractionalitatii_ce_atenteaza_la_viaata_si_sanatatea_persoanei_si_celor_comise_in_sfera_relatiilor_familiale_pe_parcursul_a_ixii_luni_ale_anului_2021.pdf
26. Cobîeanu S., Botnaru N. *Unele aspect ale răspunderii contravenționale ca formă de răspundere juridică. În Revista Națională de Drept, nr. 9/2012, p.27. ISSN 1811-0770*

27. Bulai C. *Manual de drept penal. Partea general.* București, 1997. Pag. 310. ISBN: 9739229743.
28. Codul Contravențional al Republicii Moldova, nr. 218 din 24.10.2008. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 3-6 din 16.01.2009.7.
29. Codul Contravențional al Republicii Moldova, nr. 218 din 24.10.2008. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 3-6 din 16.01.2009.7.
30. Raportul Republicii Moldova privind implimentarea Convenției Consiliului Europei privind combaterea violenței față de femei și violenței în familie. Chișinău, 2022, p. 50. [accesat: 20.04.2024]. Disponibil: <https://social.gov.md/wp-content/uploads/2022/10/Raport-Implementarea-Conventiei-CE-privind-combaterea-violentei-fata-de-femei-2022c-2.pdf>.
31. Mizdran M. *Analiza practicii naționale și CTEDO pe cauzele privind violența în familie și măsuri, strategii naționale și internaționale de prevenire a victimizării minorilor.* Conferința științifică internațională „Omul, Criminologia, Știința”, ediția a II-a, Chișinău, 24 martie 2023. ISBN (pdf) 978-9975-3418-6-8. [accesat: 14.05.2024]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/684-692.pdf